

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 528-1939)

Originalt emne

Belysningsvæsen

Belysningsvæsen/Belysningsvæsen i Almindelighed

Belysningsvæsen/Gadebelysning

Belysningsvæsen/Gas- og Elektricitetsafgift

Uddrag fra byrådsmødet den 7. september 1939 - side 5

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 528-1939)

Indstilling fra Belysningsudvalget om Forberedelse af Ændringer og Foranstaltninger vedrørende Gas- og Elektricitetsforsyningen m. m. i Anledning af den foreliggende Situation.

Følgende Indstilling forelaa:

Ang. Gas- og Elektricitetspriser m. m. : Herved tillader man sig at indstille, at der paa Grund af den foreliggende Situation foretages følgende Ændringer og Foranstaltninger vedrørende Gas- og Elektricitet:

Gadelysningen:

Der foretages følgende Indskrænkninger i Gadebelysningen:

Den nugældende Tændingstid rykkes ca. ½ Time ud.

Fra Tændingstiden til Kl. 24 brænder kun Natbrænderne.

Fra Kl. 24 slukkes al Gadebelysning med Undtagelse af enkelte Lamper paa særlig vigtige Steder.

Gas:

Gas til Husholdningsbrug:

Den nugældende Gaspris, 17 Øre pr. m², ophæves, og der indføres følgende Tarif:

Der betales 18 Øre pr. m³ for et Forbrug, der ikke overstiger for en Husholdning paa:

1 Person..... 25m 3pr. Kvartal

2 Personer..... 45---

3 Personer..... 63---

og derefter et Tillæg af 13m 3pr. Kvartal for
hver Forøgelse med 1 Person.

Overskridelse af disse Forbrug betales med 35 Øre pr. m³.

Gas til Industribrug:

Første Sats i den gældende Betalingsskala, 17 Øre pr. m³, forhøjes med 1 Øre til 18 Øre
pr. m³.

De øvrige Satser i Betalingsskalaen forhøjes med 2 Øre.

Gas til Opvarmning (Gaskaminer, Gruekedler m. m. :

Den nugældende Pris, 14 Øre pr. m³, forhøjes til 16 Øre pr. m³ med Rabat som for Gas til
Industribrug.

Gas til Centralvarmeanlæg:

Den gældende Takst, efter hvilken der betales 7 Øre pr. m³ med Kulklausul ved Kulpris Kr.
20,00, ophæves, da endnu ingen Forbrugere har faaet Tilslutning til denne Takst:

Elektricitet:

Anvendelse af Elektricitet til indvendig og udvendig Reklame forbydes.

Vinduesbelysning skal indskrænkes, saaledes at der herefter kun maa anvendes 1 Stk. 25
Watts Lampe i hvert Vindue indtil Forretningslukketid.

Efter Lukketid er al Vinduesbelysning forbudt.

Boligtarif:

Den nugældende Boligtarif ophæves og erstattes med følgende nye Tarif:

Der betales 35 Øre (nu 34 Øre) pr. k Wh for et Forbrug paa indtil 34 k Wh (nu 40 k Wh) aarlig pr. Værelse, Forbrug herudover betales med 50 Øre (nu 11 Øre) pr. k Wh.

Nævnte 34 k Wh aarlig pr. Værelse fordeles saaledes over de forskellige Kvartaler;

A-Kvartal..... 4k Wh

B-Kvartal..... 4-

C-Kvartal..... 13-

D-Kvartal..... 13-

Elektricitet til Lys, som leveres til Grundpris med Rabatskala:

Grundprisen forhøjes fra 34 Øre til 35 Øre pr. k Wh, Rabatskalaen forbliver uforandret.

I denne Forbindelse bemærkes, at den tilsigtede Nedsættelse af Forbruget for denne Kategoris Vedkommende i det væsentligste vil blive opnaaet gennem Forbudet mod Reklamebelysning o. l.

Dobbelttarif:

De nugældende Priser, 18 og 38 Øre, forhøjes til henholdsvis 19 og 39 Øre.

Ogsaa for denne Kategoris Vedkommende gælder, at den tilsigtede Nedsættelse af Forbruget i det væsentligste vil blive opnaaet gennem Forbudet mod Reklamebelysning o. l.

Boliger med Erhverv:

Den nugældende Tarif med Priser paa 34 og 16 Øre ophæves og erstattes med en Enhedspris paa 35 Øre pr. k Wh.

Elektricitet til Motorer m. m. :

Grundprisen, 16 Øre pr. k Wh, samt alle Satser i Betalingsskalaen forhøjes med 1 Øre.

Elektricitet til Vand- og Rumopvarmning samt til Kogebred:

De nugældende Priser, 8 og 11 Øre pr. k Wh, forhøjes med 1 Øre til henholdsvis 9 og 12 Øre.

Elektricitet til Bageriovne:

De nugældende Priser indenfor Tariffen, nemlig 6 Øre, 5 Øre og 16 Øre, forhøjes med 1 Øre til henholdsvis 7 Øre, 6 Øre og 17 Øre.

Endvidere indstilles, at Belysningsudvalget bemyndiges til at foretage saadanne videre Foranstaltninger, som efter Udvalgets Skøn efterhaanden maatte vise sig nødvendige."

Borgmesteren forelagde Forslaget. Udvalget havde holdt Møde herom og fandt, at det var en tvingende Nødvendighed at indføre Besparelser og Rationering, for at Kulbeholdningen kunde strække til saa længe som muligt, og med dette Forslag mente man at kunne klare sig 4 á 5 Maaneder. Hvorledes Forholdene derefter vilde udvikle sig, vidste man jo ikke; men forhaabentlig vilde der blive Adgang til senere at faa Kul hjem, selv om det maaske blev til høje Priser. Taleren gennemgik derefter Forslagets Bestemmelser. Der havde været Tale om Varmeforbruget i Ejendomme med varmt Vand, men her kunde man ikke gribe ind udover at henstille, at Varmeforbruget begrænses saa meget som muligt. Der vilde ikke blive særlig Vanskelighed herved for de Ejendomme, hvor Varmen betales efter Maaler; men der var en Del Lejligheder, hvor Varmen var indeholdt i selve Lejen, og her maatte Ejere og Lejere se at finde en Ordning. De foreslaaede Bestemmelser skulde altsaa bevirke en Besparelse i Forbruget af Lys og Gas, og forhaabentlig kunde man saa blive forskaanet for noget lignende som under sidste Krig, hvor man kom op paa en Kulpris af 150 Kr. pr. ton og en Kokspris paa 12 Kr. pr. hl. Angaaende Koks, saa havde man Bestillinger paa 60000 hl til ca. 1800 Kunder; det meste af dette var leveret, og Resten vilde blive leveret i de første Dage. Derefter skulde der leveres Koks til Aldersrentenydere og til Kommunens Institutioner, Skoler og lign. Efter at dette var sket, kunde private atter købe Koks, men kun i mindre Partier, og Køberne maatte først dokumentere, at de ikke havde Brændsel hjemme. Disse Oplysninger vilde blive meddelt i Bladene. Taleren anbefalede at vedtage Forslaget og give Belysningsudvalget den ønskede Bemyndigelse.

I. C. Sørensen fandt, at Situationen krævede et saadant Forslag, og i Principet var der næppe Uenighed derom. Taleren kunde gaa med til at give Udvalget Bemyndigelse til at træffe de Foranstaltninger, som Forholdene gjorde nødvendige; men hvis Udvalget ikke var enigt, vilde Sagen vel komme til Byraadet. Angaaende Gadebelysningen var det dog ønskeligt, at Slukningen først skete 12 1/4, da Sporvognene kørte til Kl.

12, og det var ved den Tid, Folk tog hjem fra Møder o. lign. Bestemmelsen om Vinduesbelysning burde maaske ogsaa overvejes nøjere, for der var Forskel paa Vinduernes Størrelse, og muligvis var en 25 Watts Lampe for lidt for visse Butikkers

Vedkommende.

Thomas Christensen beklagede, at Gasprisen skulde forhøjes, for de Kul, man nu brugte, var vel købt tidligere; men hvis der forelaa en Stigning i Kulprisen, efter at Budgettet var lagt, var der vel ikke noget at gøre derved Taleren kunde gaa med til at give Udvalget denne Bemyndigelse, men hvis der skulde ske større Prisstigning, burde det forelægges i Byraadet.

Vald. Kloster fandt, at Bestemmelsen om Vinduesbelysning i Forretninger var lidt drastisk, ja nærmest latterlig, og det havde ingen som helst reel Betydning at have en 25 Watts Lampe i Vinduet. Det var ogsaa urimeligt, at meget store Butikker ikke maa have mere Lys end de smaa Butikker; det burde dog være saaledes, at Folk kan finde Butikkerne i Mørke.

J. R. Fanger oplyste, at Udvalget havde drøftet dette Spørgsmaal. Hvis en Butik f. Eks. havde 4 Vinduer, og man foretrak at bruge alle

4 Lamper i eet Vindue, kunde man næppe have noget imod dette.

Møller Rasmussen sluttede sig til Klosters Udtalelser. Taleren vilde spørge, hvorledes man havde tænkt med Hensyn til de Tarifure, der fandtes i Butikkerne, for nu kunde det ikke betale sig for Forretningsfolk at have disse Ure, og det kunde næppe heller betale sig for Belysningsvæsenet at faa Urene hjem. De gav Byen en Indtægt paa 20 Kr. om Aaret, og det blev sagt, at Urene var meget dyre.

Borgmesteren svarede, at der var flere Ting, som kunde overvejes, efterhaanden som man gjorde sine Erfaringer. Udvalget var enigt om Forslaget angaaende Vinduesbelysning, men muligvis kunde der senere fires lidt derpaa, blot det ikke kom til at betyde væsentlig i Forbruget af Lys. Hvad Gadebelysning angik, var Taleren ikke sikker paa, at en Brændetid paa 1/4 Time mere havde særlig Betydning, men det kunde jo overvejes. Skulde der blive Tale om større Forhøjelser, vilde Sagen komme til Byraadet, og det kom jo ikke helt pludselig.

J. R. Fanger gjorde opmærksom paa, at Ændringer i Prisen paa Lys og Gas altid havde været forelagt i Byraadet. Derimod havde Udvalget altid selv bestemt Koksprisen, idet man her nogenlunde maatte følge de almindelige Priser. Forslaget bevirkede selvfølgelig, at Forbruget i det hele gik stærkt ned, og derved vilde Kommunen faa et stort Tab, idet Generalomkostningerne ikke kunde nedsættes.

Borgmesteren oplyste, at for Tiden laa Kommunen 75 Øre lavere for knuste Koks end

Grossererne. Taleren gik ud fra, at den Ordning, man gennem Aarene havde haft med Hensyn til Koksprisen, stadig stod ved Magt.

E. Winterberg pegede paa, at der var nogle Værker, som fik Strøm fra Aarhus, og det vilde se underligt ud, om de stadig kunde bruge Strøm uden Indskrænkning, de burde undersøge Vilkaar som Forbrugerne i Aarhus, ellers blev disse forfordelt.

Vald. Kloster spurgte om, Udvalget havde gjort sig klart, hvilken Rædsel Byens Folk vilde blive slaaet med, naar de pludselig kom ud i en kulsort By. Det vilde vist være praktisk at gaa lidt mere stille til Værks og ikke pludselig ophæve al Gadebelysning. Man burde give lidt los paa dette Punkt, saa kunde man senere indskrænke, hvis det blev absolut nødvendigt.

Stecher Christensen havde ligefaaet den Meddelelse fra Direktør Jonasson ved Belysningsvæsenet, at Regeringen havde udstedt Forbud mod al udvendig Lysreklame, og man burde nu først se, hvad der ligger i dette Forbud. Det foreliggende Forslag var i høj Grad paakrævet for at faa Befolkningen til at spare, og Taleren vilde anbefale at give Udvalget den ønskede Bemyndigelse.

Borgmesteren indrømmede, at det var ikke rart at undvære Gadebelysning, men det kunde næppe ændres, og Folk vænnede sig nok dertil. Aarhus leverede Strøm til Vejlbj og Vibj, og de havde stillet sig forstaaende overfor en Indskrænkning; men f. Eks Aaby havde man ingen Forbindelse med, saa dem kunde man ikke paalægge noget. Der var henstillet til Gudenaacentralen at indskrænke, men det var jo vanskeligt at kontrollere

Vald. Kloster var ked af, at man gik saa drastisk til Værks, og brugsmæssigt vilde det næppe betyde meget at give visse Lempelser. Hvis der skulde stemmes om Forslaget, vilde Taleren stemme imod.

Hans Madsen syntes tværtimod, det var udmærket, at der var gaaet saa drastisk frem straks. Hvis det efterhaanden viste sig, at der kunde gives los enkelte Steder, blev der mere Glæde derved. Tiden var meget alvorlig, men alligevel var der i stor Stil hamstret Varer, selv om det benægtedes. Dette var et Skridt i den rigtige Retning.

Møller Rasmussen bemærkede, at man kunde høre, at Hans Madsen ikke var Forretningsmand, for saa vilde han ikke udtale sig saaledes. Forretningerne nede i Byen kunde ikke sælge noget, naar de ikke maatte oplyse Vinduerne og vise, hvilke Varer de havde.

Thomas Christensen mente, at disse Særønsker maatte vige, ellers stod man maaske en Dag i den Situation, at der ikke var mere Kul. Taleren vilde henstille til Forretningsmændene at indføre en tidligere Lukketid og derved spare Lys.

Vald. Kloster syntes, at Forretningsfolkene tog tilstrækkelig Del i Besparelsen, naar deres Lysforbrug skulde nedsættes saa stærkt. Taleren plejede at bruge 20 100-Watts Lamper i sin Forretning, og nu maatte der kun bruges een.

J. R. Fanger pegede paa, at f. Eks. Automater med Varer maatte have Lys, ellers var de ubrugelige.

Borgmesteren udtalte, at nu gjaldt det om at vise Samfundssind og ikke optræde efter sin egen Næse og kræve alle mulige Lempelser til egen Fordel. Det var ikke helt passende under de nuværende Forhold at staa op og sige, at man ikke kan stemme for Forslaget. Alle skulde være med, og hvis der var Mulighed for senere at give visse Lempelser, vilde det blive gjort, men foreløbig maatte man fastholde Forslaget.

Indstillingen vedtoges enstemmig.

